

Glasilo Slovenske Krajine

NOVINE

Maribor

Prihaja vsako nedeljo.

Cena na leto doma 20 Din. V Ameriko cena na leto 70 Din. Cena M. Lista je doma 5 Din, v Ameriko 30 Din. ki oba lista majo i sirote dobijo kalendar brezplačno. Ki pa samo ednoga, ga dobijo za polovično ceno.

„Vredništvo i opravništvo Novin je v Crensovcih, Prekmurje“.

Vrednik Kleki Jožef, vp. pjebanoš v Crensovcih.

Rokopise i naročnino pošiljajte na uredništvo ali opravništvo Novin v Crensovcih, Prekmurje. Oglasi, (inserati) se tudi tu sprejmajo. Cena ednoga kvadratnoga centimetra za ednok en dinar za večkrat popust od 5% do 40%.

Doma smo bili.

V Ljubljano smo hodili, v belo Ljubljano na V. kat. shod Prekmurci i domo smo prišli v njej. Sprejali so naš prisrčno naši slovenski bratje iz Kranjske. O kak krivo sodijo tisti, ki kranjce vse ošpotarajo brez razločka i netijo sovraštvo proti njim. Vsi Prekmurci neso angelje i vsi kranjci tudi ne. A kak večina našega naroda je dobra, verna, ravnokak je pretežna večina kranjskoga naroda dobra, nas ljubeča. To smo vidili v beloj Ljubljani. A vidili i čutili smo ešče več. Vidili smo, ka prek Móre majo tak razvita krščanska društva kak malo gde na sveti i pri tom pogledi smo čutili, kakše sirote smo me. A to čutenje je nej dugo trpelo. Srce se nam je potolažilo, gda smo stali sredi med brati i v njihovih vrstaj gledali tudi svoje, v njihovej diki vidili tudi svojo, v njihovej slavi najšli tudi svojo. *Slovenski smo bili v beloj Ljubljani vsi zbrani iz cele Slovenije pred našim kralom i pred zastopnikom Kristušovoga namestnika, rimskoga oče, runcijom. Pelegrinijom.* Ne Kranjci, ne Štajerci, ne Korošci, ne Prekmurci, *Slovenski smo bili tam zbrani vsi i kak en slovenski narod bili počaščeni od glavarar države i Cerkve — v svojoj domovini, v njenom glavnom mestu, v Ljubljani. Doma smo bili, med brati, bratsko sprejeti! Doma smo bili, po domače se čutili v svojem orsagi v svojem glavnom mestu. I gda smo prišli v svoj kraj, v Slov. Krajino nezaj, ne pozabimo nikdar, da smo v beloj Ljubljani doma bili.*

Slike iz dijaškoga življenja!

Dijak je čudno stvorenje bože, spozna te vsakši na prvi pogled. Sprevodimo ga od začetka njegovi škol; vzemimo, prečtimo lepše slike pa bomo vidili kakši je. Tu je škola, gde prežive precu svojega žitka, na njo si zmisli včasu tudi ešče v kėsnoj nevole punoj starosti.

Lepo je dijaško življenje. Gledajmo školarar, šteroga roditelje v školo namenijo dati. Kak bi se rad včio, liki gda pride včira ločitve, te breka pa joč. Pride jesen; dijačje se spravljajo z domi v tuij svet. Oča pa mati sta za svojega ljublenčka tudi pripravila vse potrebno. Tam stojijo kola naprežena i naklajena ne samo s kufri liki tudi z veselimi, starimi z nanci škole; popevajoč čakajo maloga, koga naslednje vsega zajokanoga posadijo na kola, gde med veselimi tovariši ešče itak kuca.

Najvekša žalost njemu je to, ka vekši neščo zarazmiti njegove bolezn, oni se norčarajo ž njega rekoč, da smo mi tak pa tak bili, gda smo z domi šli obrvim, niti skuza nam je ne vujšla —, pa druge takše laži njemu prednašajo.

Na takša dreganja se mehkejši zajoče, drugi včasu cilo jezik pokaže od same nevole. Pot se te že nadaljavle brez posebni

dogodkov zato niti nemo zgrüntavali, ka se je vse pripetilo med potjov. Počakajmo rajši, da se pripela v mesto, te že s kolami ali z železnicov, to je ne glavno.

Pride takši znanja žeden dečarec v mesto, gde bode v školo hodo. Pripelajo ga na stanovanje. Na pragi ga sama debela miloga obraza nénika čakajo; liki ka, oni so nemka, mali pa sloven. Dva tjedna ga morejo najmenje cartati pa krmiti posili, kak negda v plenica, inachi bi gotovo od gladi mro. Vse to tudi nejde brez skuz.

Dogodi se tudi to, da ga mati od daleč pripela sama v školo; tiši ga tam, tiši ga po poti, tolažijo nenika, ali vse zaman.

Očividno se pomiri, liki gda mati „z Bogom“ povejo i odidejo, te Bog pomagaj! nega pomoči več. Gda opazi, da ga ne pazijo, te v beg za materjov, pa mati idoč proti domi misli, — na menda je že pozabo na dom. — Na ednok ga pa varajo, kak lúšno stopa tudi on proti domi. Pa to so same decinske slike iz dijaškoga življenja, to je začetek; on je pa teški.

Da se mi mlajši ne svadijo, bomo česali malo múhe starih. Čujmo, kak se tisti oponaša, šteri je že ves namazan z dijaškimi huncutarijami. Kak pa on ide z domi denešnji den pri teh strašni živlenski prilikah. Takši zdaj že navadno vsakši ma nahrbtnik, včasu njemu niti ne dojde. Doma že dva-tri dni nalúkava, ka bi vse zdomi neseo, ar v tom dragom vremeni more svojo tak zvano telovno hrano z vekšega zdomi nositi.

Poznam, — mislim, da nede dugočasno pripovedavati — poznam, pravim dijačar, ki si zdaj že navadno tak pakiva: Špečejo njemu mati tepke pravimo pet, šest falatov, velke, kak mali lopar, ne se trebe samo zosagati vej je to ne vse, k tomi pride kolač krúha; samo je to dozdej ešče vse presúho za dijaški želodec, k tomi njemu omesijo kiselak — to pa mati znajo kak se dela; sto bi pa rad znao, kak se redi, naj njih pita. On samo vsigdar tak piše domo: „dobro je bilo, liki malo“. Itak je ne vse, to je ešče itak presúho, zdaj pride, ka je šče ne bilo „tra-ra-ra-ra-pisana jara;“ e-ne tak, pečena jara, liki ta samo na pot, za dale pa lepši falaček slanine, hm, hm to je že kaj!

Te ves „drobiž“ more tak po vojaškom „hočeš, nečeš, moreš“ iti v nahrbtnik. Pakiva tak dugo, dokeč kaj vidi vuni na stoli. Zaman se nevolivajo mati rekoč: „Kama spraviš to vse?“ Ednok samo bilo, pa nega več, vse je v nahrbtniki; niti se ne toži.

„Z Bogom“ hitro povej. Pot njemu navadno peška, liki či kola dobi, se tudi rad vozi, pravi cilo, da se ednok on tudi „po gospodskom“ vozi. (Samo na kolah agrarne reforme se ne vozi.)

Pride do železniške postaje, tam včasu v oči padne — skrbnoma varúvači državne lasti — komisari železniškomi. (Čuo sam, da je na splošno radost odpotúvao z D. Lendave.)

Té misli, da zgrabi tihotapca, pa ka bi, komaj lačen dijak postane njegova žrtva. Dijak si med tem premišlavle, kde bo meo prvo prenočišče.

Potúvanje nas ne zanima, navadno spi, ešče dobro, či se pravočasno prebúdi i skoči z železnice, kda ona že ide naprej.

Zdaj smo ga vrgli z vlaka, liki ka de zdaj? Mesto je velko, poznancov ne. Nema stanovanja, ne hrane, z vün ka v nahrotniki nosi. Na, prijateo, ka boš zdaj, bo pitao lúbi števec!

Hja dijak je ne tak malovören, on se znajde; najprle poišče pošto, ka de domo pisao. Pisao je prej v takšo formo: „Dragi moji!“

Srečno sem prišeo. Stanovanje že mam „v domi, Pod vedrim nebom.“

Hrano tudi, obed v krčmi pri „Sunci“, večerjo pa bom meo pri „bledom meseci.“ Ka je pa najvažnejše, bi pa skoro posabo, dozdej je to hvala Bogi vse zobston. Drugoč več, pozdravla vas vse, Vaš sinek Martinek.“

Tak se glasi pismo; med tem pa gda piše, bi skoro pozabo, da pravzaprav itak nema stanovanja i hrane. Na pamet njemu pride škola. Razvedri se, išče školo i opravi svoje delo, vpiše se.

Tu morem ovaditi, ar je od vekši školarov guč, da se vpiše na vseučelišče ali kak inachi pravijo, visoko školo.

Kak že tak vsaki zna, se včijo tu: za profesora (té omenim na prvom mestu, ar ž njih gratajo velezaslužni ljudje), ki za fiškališa, oli kak po „slavskom“ pravijo odvetnika; ki za trgovca, ki za apotekara, zdravnika, itd. No pa, da ne pozabimo, za živinozdravnika se tudi tu včijo ali kak po domačem radi pravijo za püca ali koršmita se tudi tu pripravljajo.

Glejmo na kratci, ka se tej vsi majo zavčiti. Profesora nehajmo častnjim, liki múhe zato li vsaki svoje ma, to dijačje na lastnoj koži kušajo. Fiškališ on že kaj. Tak sam čuo, ka se oni včijo pravo, pa sodijo krivo, vse samo „kre pravice, pa nič ne po pravice.“ V vis. trgovskoj školi se včijo kak trbej kšefte delati pa lifrati; samo zdaj ešče nevčijo, kak trbej švercati svinje ali nemške jüne odavati i sebi na hasek obrnoti drugi gibajoči ali negibajoči stvari. Ce bi slučajno Pucelj bio imenúvani za profesora te zna biti, ka bi se na vse to ozrli, zdaj vse to more vsakši sam v praksi osvojiti. Se spada, kak znamo, povišanje cen i zapor, ka stem hodi.

Apotekari morejo dobro znati poleg škodlivi i neškodlivi sredstev tudi cenik, ar samo to nosi v kühnjo meso.

Ja, zdaj pa nikak že misli, ka, ti si pa pozabo na doktore i püce hopp — jezik za zobe — na živinozdravnike, po čistom slovenskom na kurschmidt-e! Ne, samo ka so tej meni najlúbši, zato pa delam tak ž njimi, kak deca s cukrom v kavi, neham je na slednje.

Tej se dosta ne ločijo eden od drugoga, edni lústvo drugi živina vračijo; dostakrat pa edni osle, drugi konje.

Z dijačar bi se pa med tem mnogim

hasek i zato si bo vsaki sam kriv, što ne pride. Što zdaj brez velkoga vzroka ne pride i se ne opraviči, se ga kesneje, več v društvu ne sprejme. Što ne seja, nema kaj žeti! Pridite vsi, ka si po gučimo, kakše pravice i dužnosti mamoi! — Pripravljeni odbor.

Drž. meščanska šola v Murski Soboti. Vpisovanje v I. razred se vrši v pondeljek dne 10. in v torek dne 11. sep. v pisarni. Sprejemnih izpitov za I. razred ni, nego se sprejme vsak učenec (ka) ljudske škole, ki je dovršil (a) z dobrim uspehom 5. šolsko leto. V sredo dne 12. septembra je ob 8 uri služba božja v četrtek dne 13. sept. se prične redni pouk. — Pona- vljalni izpiti se vrše v pondeljek dne 10. sep- tembra ob 8. uri.

Žizki. Dne 1. sept. od sobote na nedelo po noči sta bila dva tovanja pri posestnici Nemeč Magdi. Gda sta si že nagrabila v kleti vsaki tak do 25 kio pšenice, te so jiva pregnali. Eden je vzeo motiko i jo je lučoo proti Magdi Nemeč, a k sveči jo je ne zadeo.

Država.

Takse se bodo opet povekšale. To se pravi: od oktobra naprej bo trbelo plačati za kolek na prošnjo namesto tri dinare mogoče 5 ali šče več; za odgovor na prošnjo pa namesto 10 dinarov mogoče 20 ali šče več. Hja, mi smo — naprednjaki!

Dvanajstine bomo meli tudi za zadnje tri mesece toga leta, tak nam poročajo iz Belgrada. Kak so nas osrečile dvanajstine za te tri mesece s kulukom i nezaslišanim povekšanjem dač, tak bodo opet za prihodnje dvanajstine že kaj lepoga zamislile modre glave v Beogradu.

Južno železnico je prevzela s 1. septembrom državna uprava. Ništarni se tomi veselijo, drugi so opet strah, da bodo od zdaj naprej južne železnice bole zanemarjene. Gotovo je to, da so dozday južne železnice bile dosta bole v redi kak državne. Kak de od zdaj naprej, to bo že vsak sam vid i čüto.

Kuluk. Že ga poznamo, posebno Slovenci. Ali tudi odklanjamo ga, neščemo ga. Tak je sklenola županska zveza za Slovenijo v Ljubljani dne 3. sep. Županska zveza odločno protesta proti tomi, da bi se kuluk vpelao v Sloveniji, ar se državne ceste vzdržujejo z dačami, štere Slovenija v to plačuje; deželne i okrajne ceste pa se morejo vzdrživati z dokladami; občinske ceste pa vzdržije občina sama. — Zahtevamo, da se uvedba kuluka v Sloveniji ukine. Župani naj pozovejo vküp občinske seje i izjavijo ali so za kuluk ali ne. Izjavo naj pošlejo edno na Župansko zvezo, edno pa na Pokrajinsko upravo v Ljubljano.

Velko senje se je odprlo dne 1. septembra v Ljubljani že tretjokrat v našoj Sloveniji. Trpelo bo do 10. septembra. Trgovci prihajajo iz vseh držav k nam. To je gotovo za nas Slovence velka čast in napredek.

Naš krao i kralica sta bila skoro celo leto v Sloveniji na Bledi. Ar je pa tu že precí hladno vreme, sta se odpelala nazaj v Belgrad, gde je kralica dne 6. t. m. poročila sina.

Invalide na Slovönskóm šče vlada reducirati za edno tretjino. Dača za invalide bi pa ostala ravnotakšo. Ka pravite va to invalidi i ka lüstvo?

na več grobih je pa zaznamovan tudi čas i sega od prvih časov do leta 350. Meli so pa kristjanje navado vtisniti v ešče mehki mord kakše penez ali kaj vednakoga, znabiti zato, da so se leži spoznali i najšli, gde leži njiv dragi, posebno či je ne bilo napisu. Tudi takših penez se je ohranilo ali pa bar v mord stišnjena podoba penez, ka svedoči velko starost teh grobov. Čüditi bi se vtegnö, što čte napise iz katakomb, da je največkrat zaznamovan samo den, ne pa leto; ali znati trbej, da je kristjanom bilo več ležeče na dnevi kak na letnici, ar se je obhajao leto za letom den mučeništva Kristušovih mantrnikov, šteroga je trbelo zato dobro znati.

Gda so se začeli za sv. Cerkev bogši časi i se je kristjanom več ne trbelo bojati preganjanj, je nastopila tudi za katakombe druga doba. Šhajali so se v njih võrniki k službi boži, da so na grobeh najimenitnejših mantrnikov svetili obletnico njivoga mantrništva. Napravili so zato lepe vhode s stubami i podpri že razpokane i podrte pečine z novim zidovjom, napravili skoz strope lüknoje, da so dobili obiskovalci svetlobe i zraka. Nazadnje so pa začeli nad temi vhodami zidati cerkve i kristjanje so obiskali i šli potem pod zemlo po lepo razsvetlenih hodnikih do grobov najimenitnejših mantrnikov. — V toj dobi so nigdar ne odpirali grobov steno, rivali notri robčke i se dotikavali sv. ostankov; takše robčke so potem nosili na vse kraje i jih jako častili.

Gda so sovražniki prišli na Italijansko, posebno; gda so po Rimi divjali Longobardi i pozneje Seraceni, te so prišli tudi za katakombe žalostni časi.

Dale.

Svet.

Strašen potres na Japonskom. Dne 1. septembra zajtra je bio na Japonskom tak velki potres kak ešče nigdar na sveti. Potres je skoro popolnoma vničo dva velkiva varaša: Tokio i Yokohamo. Računa vseh mrtvih lüdi šče ne vemo, je jih pa gotovo več kak pou milijona. Japonsko je v vzhodnoj Aziji. Tu je vse puno ogenj vmetajočih bregov tak zvanih ognjenikov. Jako dostokrat so tu potrese, ali takšega je ešče nigdar ne bilo kak zdaj. Varaš Yokohama je meo pou milijona prebivalcov. Leži poleg morja i je najvažnejše pristanišče na Japonskom. V soboto zajtra t. j. 1. septembra se je začnola zemlja stepati. Ladje so se včasi vse potopile. Nato je nastao ogen, šteri je vničo mesto popolnoma. — Tokio je glavno mesto Japonskoga kralstva. Melo je 2 milijoni prebivalcov. Gda je nastao potres i ogen, je vse letelo vž z mesta, ali zavolo prevelke gnječave i zavolo velkoga ognja, šteri je nastao naednok na več mestih, se je ne posrečilo vuji v nogim jezeram, štere je vničo ogen. — Potres je trpo samo nekelko mindt. Što si je šče rešo življenje, je brez vsake pomoči. Prihodnji dnevi bodo prinesli strašne novice od teh nesrečnejšov, takše, kak so ešče nigdar ne bile na sveti.

Društvo narodov, to je zveza odposlancov skoro vsakše države na sveti, je opet začnola svoje delo v Ženevi na Švicarskom, gde ma svoj sedež. To društvo rešuje spore med državami i razsoja pritožbe držav. Ščejo, da bi to društvo sodilo vsigdar prle kak bi što začno bojno. Mogoče da tak pridemo ednok do stalnoga mira.

V Graci je 9. in 10. septembra velka razstava vsefele gob.

V Indiji v Aziji je povoden vničila 200 vesnic i 10.000 hiš. 47 jezero lüdi je brez struhe.

Gospodarstvo.

Kako zatirati predenico (grinto)?

Predenica ali grinta se je ravno v tom leti pojavila na mnogih krajih i povzročila vnoogo škode. Da pa nam bo mogoče uspešno zatirati to škodonosno zajedalko, je potrebno, da se natanko spoznamo z njenim razvojem i razumnoživanjom.

Predenica ali grinta, pravijo joj tudi žida ali pa hudičev bič, je jako nevarna zajedalka, ki se redi na različnih detelica, na leni, na hmelji, konopljah itd. Pri nas poznamo većinomaa deteljičino predenico (*Cuscuta trifolii*), ki dela vnoogo škode po deteljiščih.

Predenica je ednoletna rastlina, ki pa v slučajih da je bila prek zime proti mrazi dobro zavarivana, raste na protletje lepo naprej. Grinta se zaseje s semenom, ki je drobno, vkroglo i nekelko menše od deteljičinoga. Iz semena izraste nit, ki se prime deteljičinoga stebila i se začne okoli njega ovijati. Na posameznih mestih poženejo te niti cecalne izrastke takzvané „haustorije“, s šterimi se zajejo v rastlino iz štere izsrkavajo soke, ki jih rastlina potrebuje za razvoj i rast, toje nekak tak kak či se pivajica zaje v človeško kožo i pije kry grinta se hitro razrašča v nitaste vejice. Pozneje napravi tudi cvetje v klobčičih, ki izrastejo na straneh nitij. Dozorelo drobno seme rado odpade i ostane v zemlji več let kaljivo. Ne samo s semeni se razmnožuje grinta nego tudi lahko z deli grinte ki so se na kakši način odločili od prvotne rastline: toje lahko se razvnoži i raznese tudi brez semena.

Ar ma trdovratno življenje, je zatiranje grinte jako žmetno i dolgo trajno.

Grinto vničujemo na različne načine. Navadno s tem, da požnjemo napadena mesta i ešče naprej za eden meter; to zavolo toga, ar so se posamezne niti v tom časi gotovo že razlezla okoli i okoli. Požeto detelico, ki je preprežena z grintov moremo na lici mesta zežgati, ostalo pa lahko pokrmimo živini, če je ne bilo spaziti na grinti šče nikšega cvetja. Pokošeno detelico se najleži požge s pomočijov primešane, s petroljem poljane slame. Dotični prostor kaže potem šče dobro prekopati.

Priporočljivo je tudi, grintava mesta poškopiti z 15—20% raztopino železne (zelene) galice t. j. 15—20 kg. železne galice na 100 litrov vode. Za to lahko vzememo navaden ročni škropilnik, kak ga rabimo v gredah. Železna galica vmori grinto, ne pa detelice.

Dalje se priporoča za zatiranje grinte škropljenje z razredčeno raztopino žveplove kisline (1 del kisline na 200 delov vode), potem tudi trošenje žganoga vapna ali pa vapnenoga dušika (umetni gnoj) ali pa mavca (gips) i dr.

Pred vsem je pa skrbeti, da se varujemo grinte s čistim semenom, da se grinte ne zaseja s semenskim blagom. Zato je sejati le zajamčeno (garantirano) grinte prosto semensko blago. I či se vseedno itak prikaže grinta, te so tomi lahko krivi veter, živali, posebno pa ptice. Ptice i živali dobijo večkrat grintina zrna v želodec, v šterom se pa ne prebavijo, nego odidejo iz njega v ravno tak kaljivem stani, v kakšem so prišla v njega. Dalje či damo z grintov prerasteno detelico živini v časi, gda je mela grinta že cvetje po sebi, te sejemo s tem sami grinto. Či grintina zrna prepotujejo živalski želodec nepoškodovana i prihajajo v gnoj, z gnojem pa na njivo, gde ostanejo več let kaljiva. Pripominjati je da či prle se začne grinta zatirati, menjši so stroški zatiranja.

Nesreča na G. Bistrici.

Ar so se prvi hip raznesli vsefele guči od nesreče na Gornjoj Bistrici, smo istini na lübo prosili za pojasnila od oblasti i smo zvedili sledeče: Istina je, da so črensovski žandarje meli ostro zapovjed, da morejo kak najprele zgrabiti Balazica Janoša, šteri je skočo iz voze i se že dolgo poteple po Bistricah. Istina je tudi, da so tisto nedelo, kak se je nesreča zgodila, žandarje dobili glas, da ga lejko dobijo po noči na G. Bistrici pri Küzmi. Da bi ga leži dobili, so se oblekli v civil. Do ponoči so ga čakali na vülici poleg hiše, gde bi mogeo tisto noč spati, kak so njim pravili. Po ponoči so ga pa žandarje resan iskali pri več hišah. Gda so prišli do Kreslina, so tudi tam šli na štale. Tam so najšli dva dečka, šteriva sta pa prle kak so jiva spoznali, sposkakala v senjek i tam odnet o d b e ž a l a i z b ü d i l a soside. — Skoro gotovo je, da so žandare že pri Kreslini na gümlü ali v dvorišči napadnoli, ar je g. Krump tam odnet pribežao k sosidi Vučki i prosö za pomoč. Čüdno je to, da je naednok prišlo vküp vnožino lüstva, ki so žandare na križopotji obkolili jih zgrabili, pa začnoli biti. Gotovo je tudi to, da sč bar neštarni že tam poznali, da so žandarje, pa so jih itak bili. — Ne je nikak istina, da bi žandarje šli krast ali bi kaj krali. Istina pa je, da so neštarni Bistričanci že dugo meli srd na žandare zavolo toga, ar so jih včasi kaj kaštigali zavolo njivoga slaboga obnašanja i drugih pestovín. Gotovo je, da jih je okoli 25 krivcov, šteri so bili i mlatili žandare, že te, gda so jih spoznali. Tej so krivi i tej bodo kaštigani. — Tudi mi i vse naše lüstvo ostro obsoja to grdo delo Bistričancov. S tem je ne povedano, da so vsi Bistričanci takši, nego grdo je, da se je to na Bistrici zgodilo. Vüpamo se, da bo ostraa kaštiga krivcov spametivala lüdi i da se več nigdar node kaj takšega zgodilo, da bi se što postavil proti oblasti. — Prizadetim družinam p o n e s r e č e n i h žandarov izrekamo svojo globoko sožalje, posebno črensovsko fara, štera jih je tak rada mela, da si izda lüdje pogučavlejo: takših žandarov, tak vrlih, več nigdar ne dubimo.

PRODA SE

lepo posestvo zraven glavne ceste četrt ure oddaljeno od mesta. Je 5 oralov njiv in travnika, lepa hiša in gospodarsko poslopje, vse v najboljšem stanju, pripravno za vsakega, tudi za obrtnika. Posestvo se nahaja blizu Gornje Radgone. Nadaljna pojasnila daje uprava „Murske Straže.“

Naročte si „Novine!“

Slovstvo.

Krekovi izbrani spisi, I. zvezek.

Društvo D. Janez Ev. Krek ima po svojih pravih med drugim tudi nalogo, da izda Krekove spise.

Ta izdaja seveda ne more obsegati vseh Krekovih spisov, ker bi sicer obsegala približno toliko knjig, kolikor let je Krak deloval v javnosti — brez ozira na to, da se pri mnogih spisih Krekovo avtorstvo ne da več dokazati.

Krekov pomen nikakor ne leži samo v njegovih spisih, morebiti sploh ne predvsem v pisani besedi; njegove knjige in članki v časopisju, celo mnoge njegove pesmi so samo spremljale njegovo delo na socialnem, gospodarskem in političnem polju. Kakor pri vsakem javnem delavcu, tako so tudi pri Kreku njegovi spisi v najtesnejši zvezi z njegovim drugim delom. Zato hoče društvo Krek izdati pokojnikove spise vzporedno z njegovim življenjepisom, ker je življenjepis potreben komentar k spisom, kakor so — če hočete — spisi komentar k življenjepisom.

Prvi zvezek obsega tisto dobo Krekovega življenja in pisateljevanja, ki je tudi večini njegovih znancev najmanj znana: šolsko dobo, učna leta našega mojstra. Življenjepisni del obsega Krekovo življenje od zibelke do doktorata, spisi se začnejo z gazelo štirinajstletnega dečka, priobčeno v aložijevskih Domačih vajah, in končajo s pismom z dne 14. maja 1892, ko je odhajal 26 letni doktor bogoslovnih ved na svojo prvo službo. Knjiga obsega 59 strani uvoda, 18 pisem, 18 pesmi, en dramatičen prizor, šest povesti (deloma v odlomkih), nalogo osmošolca Kreka in pet člankov in listkov, priobčenih v Slovincu; med slednjimi bo zbudil posebno pozornost Krekov odgovor na Tavčarjeve „4000“, ki je bil doslej pri nas čisto nepoznan. Knjigo krasi sedem slik, na finejšem papirju (slika Krekove rojstne hiše in vasi, slika Selc in „Štoka“ i. t. d.) in izvirna naslovna stran ob prehodu med uvodom in zbranimi spisi, delo prof. G. Porente: slika sejavca, ki s silnimi kretnjami koraka preko polja, iz samih ravnih črt. G. slikar je rekel, da bi bila vsaka druga poteza za Kreka premalo energična. V ozadju hrib Sv. Miklavža, Ratitovec in Triglav.

Čas, v katerem pričinja društvo Krek z izdajo Krekovih spisov, je sicer za izdajanje knjig izredno neugoden. Vendar je bilo društvo Krek mnenja, da se radi gmotnih težkoč ne sme odlašati z izdajanjem Krekovih spisov in njegovega življenjepisa, ker bo to delo od leta do leta težje, čim manj bo namreč mogel pri njem sodelovati rod, ki je Kreka osebno poznal.

Mnogostranko povpraševanje po knjigi je dokazovalo tudi, da živi med ljudstvom nepozabljen tisti, ki na ljudstvo ni nikdar pozabil. Zato društvo upa, da ne bo ostal brez odziva prvi skromni poskus, podati na podlagi sistematičnega proučavanja sliko Krekovih mladih let, temelja vsega njegovega poznejšega dela.

Knjiga bo vsakemu, ki se hoče baviti s proučevanjem Kreka, koristna tudi radi tega, ker obsega kar mogoče popoln seznam vsega, kar se je doslej pisalo o Kreku.

Prvi zvezek Krekovih izbranih spisov je prevzela v komisijsko razprodajo Nova založba v Ljubljani, Kongresni trg 19. Knjiga stane broširana 45 Din., po pošti 47 Din., vezana 56 Din., po pošti 58 Din. Kdor kupi ali naroči najmanj 10 izvodov skupaj dobi 10% popusta.

Društvo dr. Janez Ev. Krek v Ljubljani.

(— Vsem našim premožnim i izobraženim ljudem pa društvam priporočamo to knjigo. Vr.)

Kama pripela človeka slaba vzgoja i pijančevanje.

Potem, kda smo zakopali očo je prišla sodnja i odala, ka je bilo duga, drugo je pa prišlo s arende. Mene so dali k ednomi kmeti za pastera.

Gospodar pri šterom sem služo je bio dober i bi se mi pri njem dobro godilo, če nebi bila gospodinja tak lagoja. Ta me je najmre nikak nej mogla trpeti i zato sem po dvema mesecema službe odišeo k drugomi kmeti, pri šterom sem ostao, dokeč sem nej odišeo k vojakom.

Kda sem obslužo svoja vójaška leta sem dobo prek domačijo i prece penez, ka se je nabralo v 13 letih. Zato sem se lejko oženo i priženo sem si tudi zadosta, tak ka sem zdaj brez skrbi lejko začno gospodariti. Nekaj časa dokeč sva najmre živela z ženov z dobra, nama je šlo vse dobro izpōd rok ali hitro sem prišeo med slabe pajdaše, šteri so me telko časa gonili

pa zazavali v oštarijo, ka sem postao pijanec i zapravlivec, tak kak oča. Žena me je večkrat prosila i rotila naj denok ta niham to pijančevanje ali jez sem se za njene prošnje nej dosta brigao.

Tak je šlo precu časa. Žena mi je od stalne žalasti i od velikoga dela zbetžala i ne dugo tudi mrla. Tak sem ostao sam brez dece i brez žene na posestvi štero je že bilo do guta zakopano v duge.

Po ženinoj smrti sem začno šče bole piti i zato nej čüda da sam bio nej dugo po tom dogodki brez strehe i premoženja. Zdaj, ka so me z hiše stivali i ka so mi tudi v oštariji pokazali vrata, sem zapüsto ves i šo po sveti.

Hodo sem že dva dni i iskao službo ali nindri sem nej mogeo dobiti. Nazadnje sem prišeo na Cankovo, kje me je sprijao bogat kmet za lapca. Pri njem sem služo precu časa i mogoče bi se tudi odévčo piti, če me nebi zapelala tista blesteča zapeljiva stvar, štera zapela vno-goga človeka, najmre penezí.

Ednok je najmre gospodar odao dve kobili za dvajsti jezero koron. Kda je prišeo domo, je srano penez v omar i odišeo na njive. Jez pa sem bio ravno v hiši, kda je sranjüvao penez i zato, gda je odišeo sem se potegno v hišo, vzeo vseh 20 jezero koron. S temi penezí sem pobegno še tisti večer. Gospodar pa, gda je vidó da sem jez odišeo, je včasi šo gledat v omar i potem me je taki naznato žandarom. Jez sem bežao proti Radgoni ali komaj sem prišeo do meje že sta me držala dva žandara i hajdi nazaj. Gnala sta me najprej k verti i gda jima je on potrdó, da sem pravi, sta me odegнала v M. Soboto, kje sta me zaprla. Tu sem čakao dokeč nej mino soud, kje so me osodili na pet let teške voze.

Kda so me spüstili z voze se mi več nej ljubilo delati. Ali kak pravil sv. Pavel: „Stó ne dela, naj ne je“ tak se je tudi meni godilo. Delao ne bi rad, jesti sem pa nej meo kaj, zato sem začno ropati ino krasti. Ali tudi tu nesem meo dósta sreče, kajti pri nekom ropi so me kmetje napadnoli i kda sem se brano so mi šče potrlí nogo. Zdaj sem dobo dvojni let voze, ar se mi je dokazalo, da sem včino več ropov.

Zmetno sem prestao tej 20 let, ali denok sem prestao i zdaj, ka sem bio spüščeni mi nej ostalo drugo kak iti od hiše do hiše i prositi dobre ljudi za kakši zabaček krüha. Zato sem tui obljübo da v svojem življenji več nikdar ne spijem niti kapljice vina i to ščem tudi zdržati. Na to mi je dao té lepi opomin:

„Dragi prijateo jaz te opominam čuvaj se pijančevanja, ar to je najvejša nesreča za človeka. Če jez ne bi pio, bi bio gnjez den drugi človek, kak sem zdaj. Istina je, ka če bi jez meo dobro vzgojo bi bio znabil tudi inoči ravnao kak sem zdaj. Ali za mene se je v mladosti nišče nej brigao, gori sem raseo pri tühj ljudih i to mi je, lejko povem, največ škodilo. Zdaj pa morem iti Zbogom.“

Kda je odišeo sem šče dugo premišljavao usodo tega siromaka i nazadnje sem obljübo, da se tudi jez ščem odsegamao varvati pijančevanja.

Predragi, ki te to šteli obljübite tudi vi kak sem obljübo jez, da se do pijanoga niki nigdar nenapijete. Dragotin.

PRODA SE

zavolo betega ena dobrodoča gostilna z mesarijo in prekajevalnico, veliko lednico, z velikim gostilniškim vrtom v zelo prometnem kraji ob Muri z celim gostilniškim inventarjem in zraven spadajočim 3 pluge obširnim zemljiščem.

Cena 1 i pol milj. dinarov

Naslov v upravnistvu.

JOŽEF NEŠKUDLA v Cic. — Jablom n|Orl, Češka ustanovljeno l. 1810. pošilja v predobroj kakovosti vse cerkvene obleke, kazule, pluviale, dalmatike, antependije, cerkvene bandere, društvene zastave predvsem orlovske, kelihe, ciborije, monštrance i vse posode iz kovine. Stare obleke se umetno i fal popravijo. Kelihi se za ceno od 300 Din. naprej pozlatijo. Vse reči se bodo brez carine dopošiljale. Za celo Jugoslavijo je zastopstvo pri:

JAROSLAV NEŠKUDLA,

Ljubljana, Sv. Petra cesta 25.

HRANILNICA v LJUTOMERU

proda takoj eno svojih eno-nastropnih hiš, katere stojijo v središču trga Ljutomer in so sposobne za vsako trgovino in večjo obrt, pod ugodnimi plačilnimi pogoji.
: Cena po dogovoru. :

Podpirajte Novine!

Naznanilo.

Vsem vlč. župnim uradom, šolskim vodstvom, državnim i občinskim uradom, trgovcom po deželi, trafikantom i celomi občinstvi naznanjamo, da smo odprli pod imenom

SLOVENSKA KNJIGARNA v Murški Soboti

trgovino s knjigami, papirrom, šolskimi i pisarniškimi potrebščinami v Murškoj Soboti v hiši g. Reicha, Radgonska cesta. V zalogi homo meli vsigdar vseh vrst knige znanstvene, molitvene i leposlovne vsebine, šolske knige i potrebščine kak zveske, svinčnike (plajbase), pera, štilce, radirke (gumi), papir vseh vrst, tinti, ravnila i. t. d. Glizdaj dobimo velko zbiro lepih molitvenih knjig, rožnih-vencov i svetinjic (cecva). P. t. trgovce i trafikante opozarjamo, da jim dajemo pri vekših naročilih precejšnji popüst. **Ravnotak davlemo šolskim vodstvom pri sküpnih naročilih šolskih i pisarniških potrebščin vekši popüst v podporo dobrih vučencov.**

Ar je naše podjetje edino te vrste v našem kraji i v okolici domačih ljudi, se priporočamo za c. naročila i obiske.

Z najodličnejšim spoštüvanjom

SLOVENSKA KNJIGARNA
v Murški Soboti.